

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijatorovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatorovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Slovenski učni jezik na nižjih gimnazijah na Kranjskem.

Naučno ministerstvo je v dan 22. julija 1882 št. 10.820 izdalo za slovenski oddelek spodnjih razredov na gimnaziji v Ljubljani, za spodnjo gimnazijo v Kranji in za spodnje razrede gimnazije v Rudolfovem naslednje na redbe zastran slovenskega jezika pod pogojem, da se rabijo le potrjene učne knjige in berila:

a) V I. in II. razredu je slovenščina učni jezik za vse predmete; deloma izvzeta je le nemščina, pri kateri se uže v I. razredu, kadar to omogoči napredovalni pouk, rabi nemški kot učni jezik poleg slovenskega, da se tedaj v II. razredu uporablja slovenski jezik le v posredovanju razumevanja.

V vsakem teh štirih razredov so nemščini odločene po štiri ure na teden.

b) V III. in IV. razredu je nemščina učni jezik za nemščino in grščino; za druge predmete je slovenščina učni jezik. Pri prestavah iz Caesarja sme se poleg slovenščine rabiti tudi nemški jezik.

Nemščina poučuje se v III. razredu po 3 ure, v IV. razredu po 4 ure na teden.

c) V relativno obligatnih ali prostih predmetih — izvzemši petje — poučuje se v nemškem jeziku; vendar naj se učenci po razmeri učiteljeve sposobnosti seznanjajo pri telovadbi z običajno slovensko, pri petji z nemškim imenoslovjem (terminoslovjem). Pod enakimi uveti sme se pri priliki vaditi tudi slovenska stenografija.

Po razmeri izpolnjenih predpogojev nastopi za šolsko leto 1882/83 naslednja prememba v dosedanji šolski upravi:

1. V I. razredu vrstijo se geografija in matematika mej učne predmete s slovenskim učnim jezikom.

2. V II. razredu poučuje se v naravoslovju tudi v drugem polletju slovenski.

Nemščini določijo se 4, slovenščini po 2 uri na teden.

3. V III. razredu nadaljuje se pouk v latinščini s slovenskim učnim jezikom.

V bodočih šolskih letih vvaža se slovenščina po gori razvidni določbi stopnjevanja.

Politični pregled.

V Ljubljani 2. avgusta.

Avstrijske dežele.

Namesto odstopivšega poročkega poslanca dr. Liona je za kandidata postavljen g. Vekoslav Spinčič, okrajni šolski nadzornik v Kopru. Volitev, ki bi imela biti včeraj, je zaradi prihoda nadvojvoda Ludovika prestavljena. Kakor slišimo je izvolitev nadzornika Spinčiča zagotovljena.

Zastavo so ukradli irredentovci rodoljubnemu delavskemu društvu, zastava bi imela biti sedaj blagoslovljena.

Tržaška razstava je bila slovesno otvorjena 1. avgusta, vpricho brata presvitlega cesarja Karola Ludovika in dveh princov cesarske rodovine, nadvojvodov Štefana in Sal-

vatorja. Razstave se vrste dan danes, druga za drugo, in ko mine razstava v jednem kraju, začneja se v drugem; a tržaška razstava nas zanimiva zaradi spomina, ki je z njo zvezana.

Razstava bode poleg morja, tistega morja, ki obliva laške bregove, od koder zmirom z zavidljivim in poželjivim očesom gledajo ta stran morja; rodoljub lahko prebroji žalostne poskuse od one strani, odtrgati Avstriji biser ta kraj morja. — Tržačani so pa tudi lahko prepričani, da vse kar ima Trst lepega in krasnega na sebi, prišlo je le iz avstrijskih rok, po avstrijskih vladarjih. — Kaj pa bi bil tudi Trst, ko bi ne bil pod avstrijsko oblastjo; po njegovih ulicah bi trava rastla, kakor nekaj, ko so ga nevošljive Benedke zatirale in zavirale v napredu.

Tržaške razmere. Tukaj ljudstvo vse križem govori, a zanimivo je, da so najbolj irredentovci prepričani, da bode vlada prisiljena vmes seči. Rodoljubi obupujejo, da bi bilo mogoče, vpeljati red po navadnem potu in žele, da bi bil zbor razpuščen, in ko bi zopet voljeni bili zagrizeni irredentovci naj bi vlada šla, do skrajne mere pregledljivosti, in prizanašanje, vsaka daljša prijenljivost bi bila le slabost. Denar je raztrošen, gospodarstvo brezredno, vradniki pri srenji so po večjem nagovi, leži, večina talijanskega ljudstva, v srcu lojalna, zdihuje pod strahovanjem (terorizovanjem) nelojalnega tiskarstva. V avstrijskih krogih se tudi bridko pritožujejo o čudnem obnašanju mnogo italijanskih podlož-

Ljudstva v Aziji.

Azija je zibelka človeškemu rodu, od tod so se ljudstva na vse vetrove razkropila. Izvzemši murine v Afriki najdemo v Aziji ostanke ali dele vseh ljudskih pazem našega dela (Evrope.) V nobenem delu sveta ni take razlike pasem in rodov, ako tudi nad 60 pododdelkov nabrojimo, vendar nismo še vseh imenovali.

Velik del indo-grmanskega plemena, Indi in Perzijani, kateri skupaj imenujemo, Arijevce, stanuje še dan danes v Aziji. Indijski rod, stanujoč v severni sprednji Indiji, je prišel v deželo od severo-zahoda. Pred 4000 leti je pasem „Dravida“ ki je bila razširjena po vsi Indiji ali vtesnil ali podjarmil. Po jeziku in po družinskih razmerah razpadejo Indi v veliko vrst družeb, tako je ljudstvo po dvakrat razklano. Delé se namreč v štiri stanove, ki so: Brahmani, ti so dedni duhovniki in naj prvi izmej vseh; Kšatrija ali vojaki; Vajsyas (trgovci in kmetovalci) in Sudras (rokotvorci in delavci.) Izločeni iz vsacega teh stanov se imenujejo Parias, imajo jih za nečiste. Bolj važna za nas je ločitev po jezicih. Podlaga jezika pri Hindu je njih stari jezik, Sanskrit, v katerem so pisani pred več kot 3000 let

najstarejši spominki indijskega slovstva, slavo spev „Vedas“.

Razredi tega jezika so: Kašmiri, ki ga govori v Kašmirski dolini 3 milijone ljudi, Pandšabi, ki ga govori 16 milj. ljudi v Pandšabu, Hindi, glavni jezik srednje Indije, govori ga 61 milj. ljudi. Njemu najvažnejši oddelek je Hindustani ali Urda, ker je občevalni jezik. V spodnji dolini reke Ind notri do morja govori 2 milijona ljudi „Sindhi“. Na jugu gospodari Marathi, govori ga 10 milj., na severovzhod je Bangali in Asami, ki ga govori 22 1/2 mil. ljudi, tudi jezik v Nepal pripada indijskom jeziku. Odstranjeni indijski omiki, a po jeziku v zvezi so še nekateri paganski rodovi v severo-zahodu; to so rumenkasti večkrat plavooki Siapoš ali Kafir, ti „črnooblečeni neverci“ tako jih imenujejo po njih črni obleki in kozje dlake v Kafiristanu na gorovju Hindukuš, in njim sososedje Dardi ob gorenjem Indu. — V daljnem pomenu spadajo k indijskemu pokolenju tudi stanovci južnega Ceylona, Singalesi. — Od kraja so pač bili „Dravidas“, ker so se pa močno pomešali z Indi je ljudstvo in njega jezik (Etu) počasi bolj indiško kot dravidsko postalo.

Med eranske (iransko) družino Indogermanov spadajo tudi Perzi (Tadžiki), Af-

ghani, Baludši, Kurdi in Armenci. Tadžiki so sedejoče poljedelsko ljudstvo, ki govori perzijski jezik, stanujejo v Perziji, dalje v Balch, Chivi, Buchari, notri do višave „Pamir“ in v „Kašgar“, kjer so izvorno ljudstvo a podjarmili so jih Turkmeni in Tartari. Tudi Parsi, častilci ognja, ki so ostali zvesti veri svojih očetov, spadajo k Perzijanom. Afghani ali Paštani stanujejo v Afghanistanu in v delu zahodne Indije; njih jezik, Pašto, vzhaja od starega baktriškega jezika. — Baludši stanujejo v Baludžistanu izvzemši vzhod. — Kurdi, potomci starih Karduhov, stanujejo po gorah Male Azije in Perzije. Od nekaj jih nahajamo v maloarmenskem višavju na severnem robu mesopotamske puščave; temi prištevamo Jesidis, ki hudiča molijo, in Lure, ki se raztezajo notri v Perzijo. Vsa ta eranska ljudstva so mohamedani, a staro kulturno ljudstvo Jermencev ali Armencev, ki se sami imenujejo Hai, so kristjanje. Od evropskih kulturnih ljudstev nahajamo v Aziji skupaj naseljenih le dvoje: Grke in Ruse. Grki so naseljeni od starodavnih časov po severnem in zahodnem bregu Male Azije in po otocih, Rusi se pa selijo v Azijo, v Sibiriji jih je sedaj največ izmed stanovcev.

Drugi velik oddelek sredozemskega plemena, njih skupno ime, Semiti, stanuje še sedaj

nikov, ki v zlo rabijo avstrijsko gostoljubje. Tukaj pomaga le odločnost, in iridentarski strah bode zginit, kedar ga bode kdo lovil. Ali se upognejo iridentovski gospodje postavi, ali morajo pomagati druge postavbe, ki bodo veljavo pridobile uže obstoječim postavam.

Pri vojaštvu, kar se tiče njega vrstjenja, bivanja in razdeljenje po deželah in razredjenja v polke se ravno kar vrše kaj važne preuredbe, kar Nemeec povzame z eno „territorialsistem“. Vojski ostajajo v deželi, v kateri so rojeni in potrjeni, v časi miru, tako da bode vsaka dežela imela svoje vojake doma; dosihmal ni bilo zmirom tako, sicer je bil večkrat domač polk v deželi, a večkrat tudi zunaj dežele, tako da so novinci daleč mogli potovati k svojemu polku. Čemu bode to dobro? Menda zato, da se prihranijo troški potovanja, in da za vsako stvar ne bode treba na noge spraviti vesoljne armade. — Ima pa ta stvar tudi svoje pomisleke, pa s tem si ne bomo glave ubijali, bržkone je to zopet le prijenljivost proti Ogrom, ki hočejo imeti svoje vojake doma. Naša Avstrija do najnovejših časov ni poznala take naredbe, a sedaj namesto vojakov ex professo stopajo počasi narodne vojske (Volksheere); vojaki ne ostanejo naj lepši čas svojega življenja pod puško, marveč v kratkem času se povrnejo zopet na svoj domače ognjišče, k svojemu poklicu. Časi se spreminjajo, in ljudstva z njim, na svetu se prenaraja včasih na boljše a včasih tudi na slabše po glavah tistih, ki imajo oblast v rokah.

Pravda Rusinov, ki je že tedne in tedne trajala, je vendar končana. Vsi zatoženci so opravičeni velezidaje, a zaradi motenja javnega miru so obsojeni: župnik Nau-movič na 8 mesecev, Plosanski na 5 mesecev, Spunder in Zaluški na 3 mesece zapora. Zagovornik Dulemba je naznanil pritožbo o ničevosti.

Vnanje države.

Iz Pariza 30. julija se javlja. Vseled včerajšnega glasovanja ustavili so vsako gibanje po morji in suhem. Admiral Conrad je dobil povelje, varovati strogo neutralnost.

Francosko. Novo ministerstvo še se-

daj ni sestavljeno; dokler tega ne bode, počivala bode tudi zbornica. Kaže se, da so le kovarske spletke vrgle ministerstvo, ker nobena treh frakcij, ki je glasovala zoper ministerstvo, ne more osnovati iz svoje srede ministerstva; pri glasovanju se je Gambetta umaknil...

Francosko. — Kakor vže povedano, francoska zbornica ni dovolila posojila za Egipt in s tem vrgla ministerstvo, dasiravno se je Freycinet trudil prepričati poslance o svoji misli. Govorniki so se oglašali na desnici in levici, Freycinet je rekel: Francija hoče le obstati pri kanalu (sueškem) a ne dalje segati. Laisant (levičar) je rekel: Zaupamo minister-skemu predsedniku, a nihče ne more naprej vedeti, kaj se vtegne zgoditi, in v očigled temu moramo odreči kredit. Noben diplomat, ne Gladstone, ne Bismark niti Freycinet ne more danes vedeti, kaj se bode zgodilo čez 14 dni. Govornik omeni sueškega posojila v varstvo zoper Khrumira, iz tega je prišlo do osvojenja Tunisa. — Vojaška politika bi bila deželi v pogubo. Marcere je pred vsem hotel zvedeti poboganje z Angleško. Freycinet je v drugič govoril iz govorniškega stola in je prebral znani nasvet, katerega sta v konferenci stavila Anglija in Francija za obsedo tuneškega kanala in drugo izjavo obeh velevladstij dne 24. julija, v kateri se izsražata, da ste pripravljene, varovati sueški kanal ali sami, ali s pomočjo drugih vlasti, ki se v to ponudijo. Več se ne bode posedlo samo odbijal se napad. Turčija je sprejela posredovanje v načelu. O pogojih še razpravljajo, a Anglija je izrekla, da turško posredovanje je ne bode motilo. Ako konferenca skupno posede kanal, bode se Francosko manj vdeleževalo. Clemenceau je rekel, da ministrska politika ni vojska, niti mir. Ako bodo Francozje tam kar mirno gledali je to slabše kakor vojska. Tudi se ne ve, s kom bi se prav za prav pogajalo. Vsaka velevlad v Evropi si varuje prosto gibanje, varujmo je tudi mi. Glasovalo jih je za politiko ministerstvo 75, a 540 zoper. Mislijo, da pridete v novo ministerstvo Marcère in Clemenceau.

največ po onih krajih, kjer so bili tačas, ko jih zgodovina prvič imenuje, in kjer so zvonec nosili sedaj preminuvši: Kaldejci, Feničarji, Babilonci in Asirci. Politično so jih spodrinili Arapi, ki so se tudi med njimi naselili. Od Aramejcev, ki so bili nekdanj zelo razširjeni, je le nekaj ostankov, ki stanujejo okoli jezera Urmia v zahodni Perziji. Arapi, Izmaelci, še popolno posedajo svojo prvotno domačijo, arabski poluotok, od koder so se zmagovaje širili čez Mezopotamijo, Sirijo, severno Afriko, kjer so razširjali z izlamom tudi svoj jezik.

Kakor Indogermanci, tako imajo tudi Malaji svojo prvotno domačijo v Aziji, sploh se sedaj jugozahod te dežele smatra za prvotni sedež te pasme, ki se je potem razširila čez vzhodno azijske otoke. Glavni sedež Malajem v ožjem pomenu je poluotok Malaka, kjer se je pod uplivom indijske in mohamedanske kulture razvila posebna omika in slovstvo. Njim najbliže so Atjihnesi, na severji v Sumatri, katerim se družijo na jugu človekožrci Bata ali Bataks.

Redjang's na istem otoku bolj na jug in Sundanesi na zahodu na otoku Java. Na vzhodu tega mnogo obljudenega otoka so Javanici najbolj omikano ljudstvo malajskega plemena; kakor velikanske razvaline kažejo, je pri njih pred vpeljanjem islama cvetela

indijska vera in omika. Njim naj bližaji so Maori na skrajnem vzhodu Jave in otoku Madura. Za temu pridejo Dajak, divje neomikano ljudstvo na otoku Borneo in njim sosedje Kajan. Na otoku Celebes so Bagiansi v sredi, na jugu se jih prijemljejo Mangkasari, a na severji so Alfuri, ki se razprostirajo tudi čez Moluke. Na otoku Timor so Timoresi, in na otocih Filipinskih, kjer se govori mnogo narečij so Tagali in Bisayas, po jeziku se njih tičejo stanovalci na vzhodu otoka Formosa.

Največ prostora v Aziji zavzemajo ljudstva Mongolskega plemena, tudi po številu jih je več nad vsemi drugimi. Tu se štejejo vsa ljudstva, ki stanujejo po vzhodni, srednji in severni Aziji, dasiravno so zelo različna, pa imajo tudi po duši in telesu značajna odličja, po katerih se morajo prištevati jednemu plemenu. Srednjo Azijo imajo za njih prvotno domovino.

Mongoli z enosložnimi jezici. 1. Tibetanci ali Bodži, ki prebivajo po tibetanskem višavju. Njim pripadajo kočujoči Sifan, ki stanujejo po alpskih krajih gorenjega Hongho in Jangtsekiang v zahodni Kini. 2. Birmanci, Myamma, ki so osnovali v zahodnem kraju Zadnje Indije na Iravadi mogočno državo. 3. Siamesi ali Thai sosedje

Iz Izmailije poroča „Agence Havas“. Kar Angleži pripovedujejo o Lesseps, da drži z Arabi-pašo, je neresnično. On se pogaja z Arabijem za stran izselitve 120 Grkov, za stran prevoza 35 bolnih, 11 usmiljenih sestri, zdravnik in 4 starčkov iz Kahire v Izmailijo in da se ohrani red u Zagazig. Lesseps misli, da bodo Egipčanje varovali neutralnost kanala, ako Evropejci ne segajo čez meje. On je oporekval naredbi angleškega pomorstva, ki je zoper pravila družbe. V teh krajih se spleh vse zлага z mislijo Lessepsa.

Egipt. Najvažnejša novica pr. tedna je, da je zbor „boljarjev“ (dostojanstvenikov) v Kahiri razglasil Arabi-pašo, za branitelja dežele, da se doseže častni mir ali iztrebljenje; namestnega kralja, Khedivo, pa imenoval da ni zanj musulmanske postave, t. j. nihče pravoverni (mohamedan) mu ni dolžen pokorščine. S tem je šlo vse upanje, da se bode Arabi podvrget, po vodi. Vplivati mora to tudi na obnašanje Turčije, isto tako bode umikanje Francoske močno pritiskalo na daljno razvitje stvari. Posledice se sedaj še ne morejo naprej vedeti.

Iz Aleksandrije 31. julija. Reut-poročilo. — Abukir za sedaj ne bodo bombardovali. Angleški in francoski pomorski vojaki (pešci) so stopili na suho v Lamailiji (na sueškem kanalu). Poveljnik nemške vojne ladije „Möwe“ v Port Sajdu je dobil povelje, da nima izkrcati na noben način vojakov, ako so v nevarnosti njegovi sorojaki, naj jih vzame na barko. Na prednjih stražah pri Rameh je sedaj mirno. Nemški general-konsul odpotuje z odpustom, a angleški, francoski in talijanski ostanejo tukaj v Aleksandriji.

All je moč braniti sueški kanal? O tem piše vojaški poročevalec v „Telegraphe“ naslednje: Lahko je kanal varovati z ladjami, ki brodijo po njem; in vojakov izkrcajo po potrebi tu in tam. Iz bark je moč pregledati bregove in napovedati vsako nabiranje sovražnikovo. Vendar od vseh strani ni moč napadati kanala posebno pa od afrikanke strani ne. Iz Port Said, na sredozemskem morji, drži kanal v jezero Menzaleh,

prvim na vzhodu, so poglavitno ljudstvo v Samu, k njim bolj na sever spadajo Laos in Šan, raztezajo se ti notri v Kiuo. 4. Annamiti njih jezik se imenuje Man, stanujejo v Annam in Tonkking-u, poleg njih so Kamboščanje. 5. Kinesci, Kitajci, veliko ljudstvo, ki broji 400 milijonov duš, v državi Kina, visoka njih omika je prav njihova lastnina, po jeziku razpadejo na več oddelkov. Vsi tukaj navedeni Mongoli so Buddhisti.

Mongoli z mnogosložnimi jezici. 6. Koreanci, ki stanujejo v Koreji, sorodniki njim so 7. Japonci, kulturno ljudstvo otočje države Nipon. Oboje teh ljudstev se ože oklepa prej imenovanim izvzemši njih jezik, a naslednji, katere skupaj imenujemo ural-altajska ljudstva so bolj oddaljena tem kulturnim narodom. Manjši številni razpadejo na mnogo manjših granesov (ve) ter se razprostirajo po vsi severni Aziji in nekaj po nji sredi.

A. Tatarsko deblo, njih prvotna domovina je Turkestan, deblo, iz katerega so vžraščali divji osvojevalci, ki so ustanovili mogočne države, rimsko državo bičali. Ljudstva, ki semkaj spadajo, so po večem mahomedani. 8. Ozmanli ali Turki v ožjem pomenu, so poglavitno ljudstvo v Mali Aziji. 9. Jakutje, 200.000, kočujoči po obeh straneh reke Lena, notri do ledenega morja. 10. Kirgisi. Pod

ki je 40 kilometrov dolgo, zaradi močvirja ki se tukaj razširja ga tukaj ni mogoče napasti, mogoče bi bilo to samo pri Port Saidu. Od tega mesta med morjem in jezerom Menzaleh je zemeljska ožina, 10 kilometrov od Port Saída preseka to ožino odprtina v morskem loku Gemileh. Potreba bi bilo, da se tam vtabori Angleži, ko odpode Arabja, ki so se tam vsedli. Zapustivši jezero Menzaleh, prestopi kanal „Seuil“ pri Kantari, ki je dolg le nekaj kilometrov. Na tem kraju, kamor pride pot iz Kahire čez Abou Hammed bi bilo neogibno potrebno, kanal strogo zavarovati. Osnovati bi bilo to lahko, ker se ravno tam kanal razširja, da se barke lahko ogujujejo. Kanal gre potem naj manj 20 kilometrov na dolgo čez jezero Bellah, kjer je popolnoma zavarovan.

Kanal sueški gre potem po globokih prekopih skoz „Seuil“ pri El Gira, vhod je tukaj kakih 100 metrov nad vodo. Tukaj je bilo naj težje izkopati kanal, a bilo bi tudi naj bolj bati se, da se kanal tam zamaši ali zapre. Tukaj bi bilo najpotrebnejši čuvati nad kanalom. Iz višave „Seuil“ se vendar zemlja da pregledati 20 milj na široko in dolgo. Zavratni napad je tedaj nemogoč, ako je vojak čuječ, in napad se da lahko odvrniti. Na tem kraju je Ismailia; mesto je zaradi tega še posebno važno, ker do sem sega kanal sladke vode, napeljana iz Nila, in železnica iz Kahire. Morski kanal pelje potem čez jezero Timsah, gre potem 15 kilometrov preko „Seuila“ pri Sarapeji, teče potem skoz grenka jezera (Lacs-Amers) 40 kilometrov, preseka potem „Seuil“ pri Charouf in pride pri Succu v rdeče morje. Od Ismailie sem je poleg morskega kanala, sladkovoden kanal, in vzpored z njim železnica od Ismailia. To železnico bo treba nadčevati, kakor tudi kanal s sladko vodo, a branitelji bi se tukaj lahko prevaževali. Ako pride k pomorski vojski še 10.000 mož, bodo moč obvarovati kanal. Francosko bi dalo 5000 mož, katere bi lahko odvzeli pomorski pehoti.

Izvirni dopisi.

Iz Novomeškega okraja, 27. julija. (Učiteljsko zborovanje.) Učitelji

tega okraja imeli so 18. julija svoje uradno zborovanje v Novem mestu ob sledečim dnevnim redom:

1. Kako more ljudski učitelj vzgojevati trdne značaje in kako skrbeti za poboljšanje нравnega življenja prihodnjega rodu.

2. Kako more učitelj za deželi nauk v posameznih predmetih dejanskim kmetijskim potrebam prirediti?

3. Kako more učitelj na ljudskih šolah, ki po sl. minist. ukazu od 5. apr. 1878 pravljajo učence tudi za srednje šole, taiste zdatno podučevati v njihovem maternem jeziku.

4. Kako more učiteljica nauk v posameznih predmetih in vzlasti v gospodinjstvu dejanskim potrebam mestjanskega in kmečkega življenja prirediti.

5. Opazke nadzornikove o nadzorovanih šolah.

6. Volitve in poročila bukvarničnega odseka.

Ob 1/2 10. uri dopoldne prične zborovanje v navzočnosti g. okrajnega glavarja gosp. nadzornik Anton Drganec. V svojem nagovoru povdarja važnost ljudske šole in priporoča učiteljem slogu med seboj; naj bodo domoljubni, trdni značaji in pokorni služabniki vlade.

Prvo vprašanje zdelali so vsi učitelji in učiteljice v slovenskem jeziku, ter je izročili že mesec popred g. nadzorniku v pregled. Prosto o tej točki govore gg.: P. Fl. Hrovat, Jerše, Koncilija in Burnik. Pri drugi točki stavijo več nasvetov gg.: Kmet, Vigele, Teršelič, Fl. Kaligar, Rihteršič in g. nadzornik, kateri je posebno za to, da bi se ustanovilo več dobrih obrtnijskih in kmetijskih šol, ker bi se s tem vendar nekoliko zaprla pot do srednjih šol, v katere danes vse sili, o kojih se pa ni več nadjati, da bi zamogle svoje slušatelje v življenji dobro preskrbeti. O tretji točki poročata P. Fiorentin in Koncilija, o četrti pa nadučiteljica Petz. Z napredkom o posameznih predmetih, z disciplino in kmetijskim podukom je gospod nadzornik jako zadovoljen in zaradi tega tudi učiteljem svojo zahvalo izreče. Polaga posebno učiteljem na srce, da naj največ svoje pozornosti obračajo

poduku v maternem jeziku, da se ga učenci dobro naučé.

Po nasvetu predsednikovega okr. učiteljske knjižnice izreče se grajščaku Karolu Rudežu za darovanih 23 gl. 40 kr. srčna zahvala. Bukvarnični odbor ostane še stari, v stalni odbor pa se volijo gg.: Novak, P. Fl. Hrovat, Burnik in Franke.

Konečno poprime g. nadzornik besedo in v svojem navdušenem govoru posebno priporoča učiteljem, naj bodo marljivi in vestni v spolnovanji svojih dolžnosti tudi v prihodnje; goje naj pa tudi pri vsaki priliki v učilni in med ljudstvom ljubezen do očetjave in presvitlega vladarja. Trudijo naj se storiti vse, kar zahteva od njih Bog, država in družina. Zshvalivši se še g. okr. glavarju za pomoč v šolskih zadevah, sklene zborovanje s trikratnim živjoklicem na presvitlega cesarja, učitelji pa zapoje cesarsko himno. Skončavši jo zahvali se učitelj Burnik g. nadzorniku za vpešao poslovanje v šolstvu v preteklih štirih letih in za nepristransko voditev zborovanja, g. okrajnemu glavarju pa za navzočnost pri konferenci.

V gostilni Brunerjevi nadaljevalo se je potem privatno zborovanje pri kupici vina do mraka. Tu se je napivalo, prepevalo in razgovarjalo prav prijateljsko, pa tudi kegljalo za „Narodni dom“. Reči se mora, da med učiteljstvom tega okraja vlada lepa sloga in pravo domoljubje. In kako tudi ne; vsaj vzorno obnašanje nadzornikovo in njegovo nehlinjeno odkritosrčno domoljubje je ona močna vez, katera zedinjuje vse učiteljstvo v njih mislih in nazorih.

Ostanite, dragi tovarši, složai tudi v prihodnje!

Z Zgornjega Brnika, 1. avg. t. l. Kdor se količkaj peča z časniki, čita vedno novih poročil o ogaju. Tudi pri nas je v pretečenem letu mnogo škode ogenj povzročil. Tako potrebne brizgalnice nismo imeli, razun ene stare „farne“, v vsi okolici nobene. Vedno preteči nam ogenj nas je primoral, da smo mi Zgornji Brničani sklenili in si naročili novo pri g. Samassi v Ljubljani v vred-

temi razumevamo črne Kirkize ali Burute pod Kineško nadvlado v vzhodnem Turkestanu na gorovji Tamšanu in Tarimu in Kirgis-Kazake, ki razpadejo v veliko, srednjo in malo trumo (horde), v Ruskem Turkestanu in v Kirgiški puštini. Njim sosedje, na jugozapadu, od Kaspiškega morja do gorovja Hindukuš, so roparski Turkmeni. 10. Tatarji nekaj sedejočih, nekaj kočujočih v Sibiriji pri Tobolsku, Tomsku in Jeniseisk-u.

B. Mongolsko deblo kočevnikov, ki so verni buddhisti, temu pripadajo 12. Pravi Mongoli, ki razpadejo v Kalkas in Očče, in napolnujejo vso Mongolijo od Tibeta do Mandšurije; njih odrastlik so 13. Črni Kamčiki na Altaji, njim bližnji sorodovinci 14. Burjetje v južnem delu glavarstva Irkutsk v Sibiriji.

C. Tunguško deblo obsega 15. Tunguze njim pripadejo Mandšu, ki se večidel hranijo z lovom; in se raztezajo tudi po širokih pokrajinah v Sibiriji. Njim se prištevajo tudi Čapogiri na Podkamenaji Tungunski, Oročoni in Goldi ob reki Amur, Davriji na izviru reke Amur, Lamuti na Ohockijskem morji. Ratoborni rod Mandšu, ki stanuje v Mandšuriji, je zasedel prestol v Kini l. 1644.

D. Samojedsko deblo nekdanj mnogobrojno, stanujoče v Sajaniških gorah, od tod

je šel na sever in sedaj sestajajo iz njega 16. Samojedi, pogani, ki kočujejo po brezgozdnati Tuandri. K njim se prištevajo 17. Ostjaki, lovci in ribiči po gozdih ob reki Ob in nje pritocih in 18. Sojati, v šajanskem pogorju, ki počasi izmirajo.

E. Finško ali čudsko deblo obsega na azijskih tleh 19. Vogule v severnem Uralu in finške Ostjake, ki pri Tobolsku kočujejo, ločiti jih gre od Samojedskih Ostjakov. V daljnem razmerju k mongolskemu plemenu je še nekaj severo-azijskih ljudstev, od katerih še ni določeno, kateremu ljudstvu pripadajo, sploh se imenujejo Hyperborejci ali Arktici (t. j. severjuni). Njim pripadajo 20. Jukagiri, ob reki Jana, Indigirka in Kolyma, pečajo se z ribštvom in sploh z lovom. 21. Čukči in njim bližnji 22. Korjaki v najskrajnejšem vzhodu Azije raztezajoči se v Kamčatko; pogani so, nekaj je sedejočih, nekaj kočujočih, bavé se z rejo severnih jelenov in z ribštvom. 23. Tem na jugu so Kamčadali v Kamčatki. 24. Ajaos, ki so močno tassati stanovačci na Kurilskih otocih in otoku Jedo, nekdanj so bili razširjeni nad Japonsko. 25. Giljaki ob ustji Amura in na otoku Sahalin. 26. Namollo, ki se imenujejo tudi Orgkilon ali Čukči — ribiči ob Beringovem prelivu spadajo uže med Eskimó, in nekateri

trdó, da so iz Amerike prišli semkaj na azijsko stran.

Na primerano majhen prostor so utesnjeni „Dravida“ dasiravno so se nekdanj raztezali po vsi Prólaji Indiji. Polti so temne, kodrastih las, ter govore svoj poseben jezik. Da so bili nekdanj daleč razprosteni, to nam pričajo 1. Brahui v vzhodnem Baludšistanu, ki so od poglavitae množina ločeni po prostoru. Njih glavna množina, razdeljena v več skupin, stanuje v južni Prednji Indiji in v Ceylonu. Njim se prištevajo 2. Tamili, v južno-vzhodni Indiji in na Ceylonu. 3. Telingas, njih jezik se imenuje Telegu, na brega bengalskega zaliva. 4. Kanareso in 5. Malabaresi ali ali Malagalas na obrežju Malabar.

Prav redki so ostanki pasme „Papua“; ime se izpeljuje od malajske besede papuavaš t. j. kodrast. Temno-poltnas, kodrastiljudstva so tu na nizki stopinji omike, ki so nekdanj posedali veliko prostora po indijskem otočju; odtod so jih pregnali Malaji, sedaj pa je nekaj slabotnih ostankov, ki v jedinačini in siromaštvu oimrajo. Njih ostanki so še po mnogih otocih. V večem številu so se ohranili 1. Semang in Sakaj v osrednji poluotoka Malake. 2. Negritos ali Aetas na Filipinih, in 3. Minkopis ali stanovačci otokov Audaman.

nosti 450 gl., z cevi vred 500 gl., cevi imamo na 30 metrov dolge. Ker je pa povsod revščina doma, tudi nam primanjkuje novcev; obrnemo se do Graške zavarovalnice, da bi nam ona kaj pripomogla. Ker kakor zapisnik kaže nas je čez polovico; reči 53 pri Graškem zavodu zavarovanih. Čez nekaj časa g. župan naznani, da je naša prošnja odbita; vendar jo še enkrat ponovi spoštovani A. K. pri g. Rossu v Kranji, in čez mesec dni priroma 40 gl. pa ne nam v korist, ampak Cerkljanem. — Da ni bilo naše, in zakaj da prva prošnja ni imela vspeha, je tukej razvidno. — Omeniti moram tudi nove kapele, katero smo dodelali ravno zdaj na prizadevanje zemljaka A. K., ki nas je stala nad 600 gl. Omenjeni se je najbolj trudil, in tudi naj več žrtvoval. Na svoje stroške je omislil prelepi kip Matere božje Čist. Spočetja, kar ga je stalo nad 100 gl., koliko vse drugo, ne bom omenjal. Konečno se pristavim: Prosi za nas sv. Božja porodnica, da postanemo vredni, obljub Kristusovih.

Brnčan.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. avgusta.

(Cerkev Presvetega Jezusovega srca) je imela dohodkov l. 1881 in 1882 — 24.441 gl.; na posodo se je vzelo (nekaj brez obresti, nekaj z obresti) 9600 gl. 11¹/₄ kr., vsega skupaj 34.041 gl. 98 kr. Izdalo se je 33.400 gl. 81 kr. tedaj ostane s koncem junija gotovine 641 gl. 17 kr. Kar je dosihmal za cerkev izdalo je na priliko dobra četrtnina tega, kar bode cerkev stala. — Cerkev bode res kinč ljubljanskega mesta, in pričala bode o vrnosti prebivalcev Kranjske dežele.

(„Narod“ vé), da je 10 duhovnikov v mestni cerkvi sv. Jakoba obhajalo 35letnico svojega delovanja in da so ravno ti praznovali svojo 25letnico tudi v tej cerkvi; le bilo jih je takrat 12, zdaj le 10, ker med tem časom sta umrla dva: g. župnik Küstl, pa še drugi. —

V pojasnenje sledeče: 1. avgusta praznovalo je 11 duhovnikov svojo 35letnico s zahvalno sv. daritvijo pri sv. Jakobu v Ljubljani. Svoje 25letnice pa ti gospodje niso v Ljubljani, ampak v Šmartnem pri Litiji obhajali. Tudi jih ni bilo takrat 12, ampak 14 brez samostanskih. Umrl ni od tistega časa več kakor eden, štirih pa ni bilo zaradi bolehnosti, ali drugih zadržkov. Gosp. mestni župnik Küstl ni bil sošolec letošnjih 35letnikov.

(Preskušnja orgljarov učencev) je bila 29. julija. Izmed 16 učencev dalo se jih je izprašati 5, izmed katerih so bili 4 za orgljarstvo službo „sposobnimi“ spoznani, 1 pa „vrio sposobnim.“ — Novo šolsko leto se prične za orgljarstvo učence dne 5. meseca oktobra.

(Izpit iz koralnega petja) so imeli gg. bogoslovci dne 13. julija v navzočnosti milostnega gospoda knezoškofa Krizostoma ter vis. čast. gospodov vodij in korarjev dr. L. Klofutur-ja in dr. J. Gogale.

(Na sadje in vinorejni šoli) na Slapu pri Vipavi bode letos od 16. avgusta do 5. septembra podučevalen kurs za 15 ljudskih učiteljev. Oglasiti se je za to treba pri vodstvu omenjene šole do 7. avgusta t. l.

(Podučevalni kurs za gg. orgljarce) se je vršil od 24. do 29. julija. Vdeležnikov bilo je 22; med njimi dva gospoda iz goriške nadškofije in trije čč. gg. župniki. Poduk je trajal vsak dan po 7 ur. Podučevali pa so gg. P. Ang. Hribar, A. Foerster, Fr. Goršič (o sestavi orgelj) in J. Gnjezda. Teorija in praksa bili ste lepo zvezani; izdelovale so se domače na-

loge, dvakrat (28. in 29. julija) pol requiem v frančiškanski cerkvi in koncem še A. Foerster-jeva maša „S. Jacobi Ap.“ tudi v frančiškanski cerkvi. Trud in znoj gg. poslušalcev in učiteljev menda ne bode zastoj; marveč upamo, da bode obrodil še več sadu nego lani.

(Narodna veselica.) V nedeljo, 6. t. m., priredi se na Brezovici pri posestniku g. Val. Telbanu narodna veselica na korist „Narodnemu domu“ s tem-le sporedom: 1. Pozdrav. 2. Petje. 3. Slavnostni govor. 4. Telovadba. 5. Loterija. K obilnemu vdeleževanju vabi najljudneje odbor.

Razne reči.

— V Pazinu so delali zrelostne preskušnje 28. julija trije osmošolci ter so jo prestali z dobrim vspehom; in ti so: Iv. Ciarici iz Buzeta, Edv. Globočnik iz Škofje Loke in Jos. Larice s Planine.

— Izvístje o kr. veliki gimnaziji v Zagrebu ima sostavek: Theorija Eulerovih omejenih integrala. Napisal Franc Devidé. Izvještje je pisano in uči se po vseh šolah vse hrvatski. Kar je šel g. Fr. Bradaška v pokoj, vodi gimnazijo prof. Divković. Učiteljev je za navadne predmete 22, za izredne 6. Dijakov je bilo konec preteklega leta 617; v začetku letošnjega 687, o svršetku 592. Niža gimnazija ima paralelke, prva šola celó tri razrede. Prvi red imajo 404, z odliko se jih je obneslo 52, nekteri dobijo še premije ali darila. Tudi so še pobožnejši mimo naših, kajti o velikonoči imajo duhovne vaje in s profesorji prejemo sv. zakramente, imajo še svečanost sv. Alojzija, hodijo po letu vsaki dan k šolski maši, in letos so še posebej obhajali praznik Cirila in Metoda. Bodoče šolsko leto prične se 1. oktobra.

— Povodenj je bila pretečeni teden na Gorenjem Avstrijskem, narastli ste reki Išl in Travnica ter prestopile bregove, tudi Gmundsko jezero je prestopilo svoje bregove. — Povodenj je napravila tudi Moravska Ostrova po svojem toku. — V Polabji, kjer so komaj pozabili prvi strah, je reka Avpa zopet razsajala, pobrale brvi in mostove, za sito narejene.

— † P. Gagarin, družbe Jezusove je umrl v Parizu 20. julija; rojen je bil ranjki v Moskvi, ker se je tudi izobraževal. L. 1838 je stopil v službo, in je bil v kratkem pri poslanstvu v Parizu. Tukaj je poslušal govornika Ravignana, naslednika slovečemu Lacordair-u pri cerkvi M. B. v Parizu, začel je premissijevati samega sebe in postal je ves drugačen. L. 1841 se je odpovedal grškemu razkolništvu, in javno prestopil v katoliško cerkev. Njegov zgled sta posnemala knez Trubeckoi in grof Šuvalov ter sta prestopila v katoliško cerkev.

Po ruskih postavah zgubi državljani, ki izstopi iz ruske cerkve svoje državljanske pravice in svoje premoženje. Ne to, niti bridkost očetova ga ni motila ter je stopil l. 1842 v red Jezuitov. Sedem let pozneje je bil poslan za profesorja zgodovine na gimnazijo jezuitov v Bruggeletes. Ostal je tam kake 4 leta. Ko so l. 1862 jezuiti smeli napravljati odgojišča na Francoskem, prenesli so gimnazijo iz Bruggeletes v Paris, a P. Gagarin je šel v Laval, kjer je poučeval v „školastiki“. Pozneje je vendar-le prišel v Paris, od tod je šel nekaj časa, predeu so bili jezuiti prepojeni v Evian v kopel. Iz Evian je šel v Lausanne, kjer je bil 3 mesece. Podal se je čez 3 mesece zopet v Paris in je stanoval pri grofu Vassart, on in še drug jezuit P. Balabine. P. Gagarin je osnoval: Oeuvre de propagande Saint Cyrille

et Saint Methólie (bratovščino ss. Cirila in Metoda), ki ima namen moliti za zedinjenje grške cerkve s katoliško.

Pogreba P. Gagarin-a so se vdeležili vsi odličnjaki katoliške strauke, med drugimi: Chesnelong, Buffet i. dr. potem udje starašinstva: Beslay, grof Mayol de Luppe i. dr.

Počiva pa P. Gagarin na pokopališču: Montparnasse. Biagor mu, svoj tek je dokončal, prejel je 5 talentov, pridobil je še pet drugih, ter je šel k Gospodu po plačilo.

— Radzivilov mesto na Poljskem je do tal pogorelo. 350 hiš je popolnoma vpepeljenih, mesto je v tla pomandrano, 3 ljudje so zgoreli, 600 družin je brez strehe prišli so ob vse, niti kruha nimajo ubožci, ki brez zavdnosti okoli tavajo. Škode na blagu je 100.000 rubljev. Nagle pomoči je silno treba. Baron Hirsch je rekel po svojem vradniku Maceberg 1000 rubljev razdeliti za najsilnejšo potrebo.

Umrli so:

27. julija. Benjamin Potočnik, bivši c. k. adjunkt pri davkariji, 32 let samomor. Marija Sreberer, 76 let, vodenica Johana Šelka, 57 let, oslabljenje.

V bolnišnici 28. julija. Andrej Kaiser, 76 l., starost. France Zajec, 33 let.

29. julija. Justina Svatlin, 18 let, jetika.

V vojaški bolnišnici:

28. julija. Lajos Kolar, topničar.

V otroški bolnišnici:

30. julija. Janez Abulnar, 1 leto, davico.

31. julija. Marija Cirman, dekla, 19 let, spridenje krvi. Alojzij Breskvar, 14 mesecev, vnetje pljuč, Marijana Knific 63 let vnetje pljuč.

1. avgusta. Alojzij Sorič, 2 let, vnetje pljuč. Terenzija Kobau 34 let.

Telegrafične denarne cene 2. avgusta.

Papirna renta 77.05 — Srebrna renta 77.75 — Zlata renta 95.40 — 1860letno državno posojilo 130.50 Kreditne akcije 318.60 — London 120.20 — Cos. kr. sekini 5.65 — 20-frankov 9.56.

C. Hoffmann-ov

„Pflanzen-Atlas“

nach dem

Linnéschen System.

80 fino barvanih tabelj

z več kot 800 slikami in razlaganjem.

Cena v pol-kaliko vezani knjigi, z zlatim natisom 7 gl. 20 kr.

Linne-jeva sestava rastlin, klasično delo švedskega naravoslovca, je še danandaj in bode ostala prvi vogelni kamen ter podpora vse znanstvene botanike; še danandaj velja zaradi svoje jednostavnosti, čistote ter umljivosti kot najzvestejši vodnik za prvenca v znanstvu rastlinstva.

Upejljava v Linnejevo sistemo s prav po naravni povzetimi prestavami olajšati je namen tega dela. Ob enem se pa s to knjigo podá bogata, z naravnimi barvami ozaljšana, celotna podoba rastlinstva.

Razlaganje ni preveč obširno, a vendar daje popoln pregled vsih redov in razredov Linnejeve sisteme; krajev, kjer se nabaja, ali od kodar je bila prinešena itd.

Po povedanem se lahko razvidi, da je „Pflanzen-Atlas“ izvrstna učni pripomoček za vsakega g. učitelja. Pa tudi takim, ki se za botaniko sploh zanimajo, kakor vertnarjem, umnim kmetovalcem, gozdarjem, lekarjem bode gotovo „Pflanzen-Atlas“ dobro došel. — Prijateljem cvetlične alikarije nudijo „rastlinske podobe“ izvrstne predlage.

Posebno se priporoča delo kot dar za mladino. (2)

„Pflanzen-Atlas“ se lahko dobiva po zvezkih vsakih štirinajst dni, ali pa tudi celo delo skup h krati, vezano ali povezano v

Katoliški bukvarni.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.